

Claudio Barrera

"Billy és com un jardí de déu"; "com que no hi crec, en Déu, només crec en Billy Wilder, gràcies Mr. Wilder!" Entre tots dos discursos, un de creient i un d'agnòstic (Shirley Maclaine en un homenatge al director austríac el passat mes de març a Califòrnia, i Fernando Trueba al parlament d'entrega del seu oscar 1994), i salvant les distàncies de tots dos creïbles -que aquest no és el dilema-, queda la circumstància de l'admiració a un director que ja ocupa, amb entranyables títols i sobrats mèrits, un lloc en la història.

Días sin huella.

Wilder és el darrer supervivent dels anys daurats de Hollywood, capaç de commoure qualsevol generació, va decidir fa catorze anys posar fi a una carrera brillant marcada pels triomfs. No és mort, però després de dècada i mitja d'inactivitat la seva obra s'aprecia com una retrospectiva llunyana, però actual.

Els bons directors solen ser aquells que encerten en la posada en escena un seguit de moments clau de la història que estan contant, i això es confirma en tota una obra que demostra la complaença d'un cineasta més preocupat per la realitat, o la seva realitat, que no pel cine. Precisament per això ha fet cine amb la força dels qui en practicar-ho l'inventen o el reinventen. Wilder és el cineasta capaç d'escriure i dirigir amb la humanitat entranyable i el talent d'un geni. "Tenc deu manaments. Els nou primers diuen: no has d'avorrir!" Aquest precepte, elevat a fórmula, el va dur fins a les seves darreres conseqüències.

Els qui estimam el cine de tots els temps, i particularment el cine dels millors temps, ens cobrim d'una com-

movedora nebulosa de nostàlgia que ens protegeix de la realitat hostil, que per excés virtual, menysprea. Tots sabem que és així, però intentam no enrocar-nos per contribuir d'aquesta manera a l'onada d'existència-mil·lenarista. Els grans com Billy -el nin etern-, s'han quedat en el segle XX, és la seva manera d'oposar-se a la vulgaritat d'un indefinit i fat trànsit de segle. I en la memòria d'aquest segle quedarà el vertiginós ritme de *Un, dos, tres* i *Primera plana*; l'amor redimit de Jack Lemon, a *Irma la dulce*; el drama amb aire de desassossec a *Perdició* i *Días sin huella*; la comèdia denúncia de *Bésame, tonto*, *Sabrina* i *En bandeja de plata*, i no menys brillant *La vida privada de Sherlock Holmes*. A quants dilluns he sobreviscut gràcies a una pel·lícula de Billy Wilder i a quantes decepcions de la infantesa: els reis d'Orient no existeixen; els nins no vénen de París; el ratolí Pérez és un caramel; la ciència no té consciència, però no tot és mentida:

Billy Wilder sí és Billy Wilder.

Fedora, no és només la mort del mite i del cine sonor, a diferència de la mort del cine mut a *El crepúsculo de los dioses*, *Fedora*, enfonsada en les drogues i lluitant per mantenir el mite, vençuda per William Holden, que disposada a arribar a la veritat mata un amor i destrueix el mite. És el testament d'una vida per i per al cine, la culminació metafòrica en una pel·lícula. Les seves històries distintes i distants, de permanent actualitat, de personatges que estimes, susciten la fascinació de públics de diferent generació. Mirall dels deliris i la grandesa del cine, reflectits en un cant a la vida, que ha estat imitat, parodiat, fins i tot objecte de seqüeles per part d'altres autors, com Woody Allen a *Manhattan*, Shirley Maclaine i Fernando Trueba es vanten de saber-ho i ho celebren: tots els qui estimam el cine, som Billy Wilder. ❖

Ray Milland: "La majoria dels homes menen la seva vida amb desesperació silenciosa. Jo no puc sofrir la desesperació silenciosa"

Días sin huella